

Árnyak és ívek

2009 június 25. Flag

Szöveg méret

90

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt idők, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

Egyetemista koromban Jákon járva készítettem az itt látható képet. Első sorban az apátsági templomra voltam kíváncsi, aztán a mellette lévő rotundára, de valamiért megfogott a szemben álló épület ámbitusza: az ívek és az árnyak. De hogy mit is fényképeztem, azt csak a napokban tudtam meg, amikor a Műemlékvédelem című folyóirat egyik számában felfedeztem, hogy ez az apáti ház déli homlokzata.

Mezey Alice beszámolójából megtudtam, hogy a jáki apáti ház helyreállítása még az Országos Műemléki Felügyelőség irányítása alatt kezdődött el 1991-ben, mégpedig építéstörténeti kutatással. „A kutatási munka folyamatosságát a jogcím nélküli lakók évekig elhúzódnak és csak fokozatos kiköltöztetése gátolta. Eredményei közül kétségteljesen kiemelkedik, hogy az épület alatt a régészeti kutatás feltárta a Ják nemzetség XII. századi udvarházának és XIII. századi lakótornyának alapfalait. Ezek a falkutatás során kerültek elő, létezőik korábban semmilyen tudomásunk nem volt. Az alapfalak az épületen belül a burkolatban, az épületen kívül romszerű felfalazással kerültek bemutatásra.

Maga a telek a XVII–XVIII. századi források szerint az apátság allodiuma volt. Az ebből az időszakból származó egyetlen feltárt gazdasági épület egy üveghuta. Az újkori címzetes jáki apátok kúriáját a lebontott üveghuta maradványaira építették a XVIII. század végén, s alapozó- és építőanyagként felhasználták a templomtól délre fekvő területen magasodó, a középkori kolostorból és XVII–XVIII. századi átépítéseiből származó, XIII. századi kőfaragványokat tartalmazó romokat is. A kúriát a XIX. század végéig többször átalakították, bővítették, lakószobáit díszítették.

Az újkori címzetes jáki apátok nem mindegyike tartózkodott Jákon. A kúria templom felé eső két szobáját tartották fenn maguknak, a kerítésfalat visszabontatták, hogy az apátsági templom nyugati kapuzatára a kor divatjának megfelelően rózsafákkal díszített előkertet át jól ráláthassanak. A ház többi részében az apátsági birtokok bérlői laktak 1945-ig.” (Most ebbe az épületbe került a Ják nemzetség, az apátság, az apátsági templom és a falu történetét bemutató múzeum.)

Hogy miért is fényképeztem le annak idején? Válaszom nyilván csak az lehet, hogy az ívek és az árnyak megszólítottak. De ma már úgy is magyarázhatnám, hogy akkor ott a szemem észrevett valamit, amire, íme, egyszer csak fény derült.

Móser Zoltán, mno.hu

